

Tampereen
ottolainauksen
vuosiraportti 2023

Omistajaohjaus | Konsernihallinto

TAMPEREEN KAUPUNKI

Rahoitusmarkkinat 2023

Tampereen lainat

Euroopan rahoitusmarkkinoilla vuotta 2023 leimasi inflaation voimakas kiihtyminen ja korkojen nopea nousu.

Lainamäärä
853,7 m€

Suomen Pankin ennusteen mukaan BKT:n arvioidaan supistuvan 0,5 % vuonna 2023 ja vuonna 2024 BKT:n arvioidaan supistuvan 0,2 %. Talouden kokonaiskysynnän arvioidaan heikkenevän laaja-alaisesti 2023 ja 2024. Kotitalouksien kulutus supistuu vuonna 2024 ja yritysten tuotannolliset investoinnit vähenevät korkeahkon korkotason, yritysten nopeasti kallistuneiden kustannusten ja kysynnän hiipumisen vuoksi. Vuonna 2025 tilanne helpottunee, kun korkojen lasku ja viennin elpyminen vauhdittavat investointeja. Myös yksityinen kulutus elpyy luottamuksen parantuessa ja ostovoiman kasvun jatkuessa.

Velkavastuut
962,1 m€

Nostetut uudet
lainat

60,0 m€

Voimakas inflaatio oli vuoden 2023 puheenaihe, samoin kuin se oli jo vuotta aiemmin vuonna 2022. Tilastokeskuksen mukaan keskimääräinen kuluttajahintojen inflaatio oli 6,2 % vuonna 2023. Euroopan keskuspankin tavoitteena on 2 prosentin inflaatio keskipitkällä aikavälillä eli hidas, vakaa ja ennustettava inflaatio. Euroopan keskuspankin ohjauskorko oli vuoteen 2023 lähdeittäessä 2,50 % päättyen vuoden loppuun tasolle 4,50 %. EKP:n pankeille tarjoama talletuskorko, ns. yönyli talletuskorko oli vuoden 2023 alussa 2,0 % ja vuoden lopussa 4,0 %. Euribor-korot nousivat vahvasti seuraten ja ennakoiden EKP:n koronnostoja ja vuoden lopussa 12 kuukauden Euribor-korko oli 3,572 %.

Korkomenot

20,0 m€

Kuntien ja kuntien omistamien yhtiöiden rahoituksen saatavuus pysyi erittäin hyvällä tasolla vuoden 2023 aikana. Suomen julkisen sektorin maine on hyvä ja vaikeina aikoina raha etsiyty mieluiten turvallisiin kohteisiin. Pankit, sijoittajat ja erityisrahoituslaitokset ovat kiinnostuneita hoitamaan Suomen kuntien rahoitustarpeita. Kuntien tarvitsemaa pitkäaikaista rahoitusta on ollut tarjolla lähes yksinomaan erityisluottolaitoksilta, kuten Kuntarahoitukselta, Euroopan investointipankilta (EIB), Pohjoismaiden investointipankilta (NIB) ja Euroopan neuvoston kehityspankilta (CEB). Tampere on näiden neljän erityisrahoituslaitoksen asiakkaana. Liikepankit eivät ole pystyneet tarjoamaan varteenotettavia vaihtoehtoja pitkäaikaisissa rahoitustarpeissa. Joukkolainamarkkina toimii hyvin noin seitsemään vuoteen saakka. Lyhyessä, alle vuoden rahoituksessa kuntatodistusmarkkina on erittäin toimiva vaihtoehto, jota myös hyödynnettiin vuonna 2023.

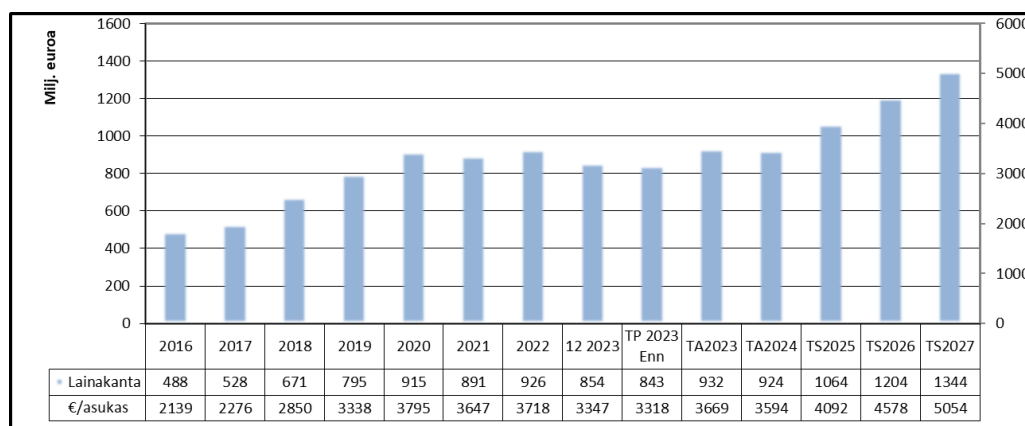
Lainaa tyttäriltä

- Rahalaitosten lisäksi tytäryhtiöt rahoittavat kaupunkia.
- Merkittävin yksittäinen rahoittaja on Kuntarahoitus Oyj
- Viime vuoden lopulla tytäryhtiölainoja oli 150,9 miljoonaa euroa.
- Kaupunki käyttää mm. koronvaihtosopimuksia suojautuakseen korkojen nousua vastaan.

Korollisten velkojen määrä laski huomattavasti

Velkojat: Kaupungin korolliset velat koostuivat vuodenvaihteessa rahalaitoslainoista ja tytäryhtiölainoista. Joukkolainoja tai kuntatodistuksilla nostettuja lyhytaikaisia lainoja ei ollut käytössä. Merkittävin yksittäinen rahoittaja oli Kuntarahoitus Oyj, jonka toiminta- ja kilpailukyky on säilynyt hyvänä rahoitusmarkkinoiden epävarmoinakin aikoina. Kaupungin toiseksi suurin lainarahan lähde oli omilta konserniyhtiöiltä saatu sisäinen velka. Konsernitili optimoi konsernin pääoman käytön, ulkoisen velan määrän ja minimoi ulkoiset korkomenot. Kuntarahoituksen, tytäryhtiöiden ja Euroopan investointipankin osuus Tampereen lainoista oli noin 75 prosenttia.

Kaupungin rahoittajat 12/2023 (t€):	853 716	100 %
Kuntarahoitus Oyj	293 346	34,36 %
Tytäryhtiöt	150 877	17,67 %
Euroopan Investointipankki	196 998	23,08 %
Council of Europe Development Bank CEB	102 308	11,98 %
NIB Pohjoismaiden Investointipankki	33 871	3,97 %
Deutsche Pfandbriefbank AG	16 667	1,95 %
Kuntatodistukset	59 650	6,99 %

Lainamäärä: Vuoden 2023 lopussa kaupungilla oli yhteensä lainaa 853,7 milj. euroa. Korollisen lainan määrä lasku noin 72 miljoonaa euroa vuoden 2022 loppuun verrattuna. Henkilöä kohden laskettuna kaupungin lainamäärä vastaa 3347 euroa eli laskua tuli vuoden aikana 371 euroa (ennakkoväkilukutieto).

Vuonna 2023 kaupunki nosti uusia pitkäaikaisia lainoja 60 milj. euroa ja lisäksi kuntatodistusohjelmat olivat aktiivisesti käytössä kesästä lähtien. Lainojen määrä rahalaitoksilta väheni viime vuonna nettomääräisesti noin 8,8 miljoonaa euroa, ja tytäryhtiöiltä oleva lyhytaikainen velka puolestaan noin 123 miljoonaa euroa.

Korollisen tasevelan 853,7 miljoonaa euroa lisäksi kaupungilla oli vuodenvaihteessa taseen ulkopuolista rahoitusleasing-velkaa 108,4 miljoonaa euroa. Tämä vaihtuvakorkoinen leasing-velka mukaan laskettuna koko korollisen vieraan pääoman yhteismäärä oli 962,1 miljoonaa euroa tilivuoden lopussa.

Lainojen korkomenot olivat yhteensä 20,0 miljoonaa euroa. Summa koostuu lainojen viitekoroista, marginaaleista sekä erilaisista koronvaihtosopimusten perusteella maksetuista koroista ja muista koroista. Koko korollisen vieraan pääoman maksettu keskiporko oli viime vuonna 2,34 prosenttia.

Suojausaste hyvällä tasolla

Riskienhallinta: Lainojen erääntymisen aiheuttaman jälleenrahoitusriskin takia varainhankinta hajautetaan maturiteetiltaan, instrumenteiltaan ja rahoittajapohjaltaan. Varainhankinnassa pidetään yllä toimivia rahoittajasuhteita kotimaassa ja kansainvälisesti. Tällä turvataan erilaisissa markkinaolosuhteissa suurtenkin rahoitustarpeiden tehokas toteutus. Viime vuonna kaupungilla oli velkaa viideltä eri rahoituslaitokselta. Ne olivat sekä kotimaisia että kansainvälisiä toimijoilta.

Tyypillisesti pitkäaikaista rahoitusta hankitaan 15–25 vuodeksi (maturiteetti). Tavoitteena on tasainen ja keskittymiä välttävä takaisinmaksuaikataulu, samoin kuin markkinatilanteen tehokas hyödyntäminen. Perinteisten velkakirjalainojen lisäksi käytetään joukkolainoja, leasing-rahoitusta ja kuntatodistuksia tilanteissa, joissa ne ovat tarkoituksenmukaisia ja ehdoiltaan kilpailukykyisiä.

Korollinen velka altistaa kaupungin korkoriskille, jota pyritään hallitsemaan aktiivisesti. Kaupunki pyrkii rajaamaan vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää korkoriskiä solmimalla joko kiinteäkorkoisia velkakirjoja tai tavoitetta toteuttavia johdannais sopimuksia. Näillä sopimuksilla tavoitellaan korkomenojen parempaa ennustettavuutta ja markkinakorkojen heiluntaa alhaisempaa vaihtelua korkomenoissa. Tätä tavoitetta on toteutettu valtuuston hyväksymällä rahoituksen periaatteiden ja ottolainauksen vuosisuunnitelman mukaisella pyrkimyksellä pitää lainojen suojausaste 40–60 prosentissa. Näin markkinakorkojen muutokset vaikuttavat korkomeneihin vain osittain.

Suojausaste: Vuoden 2023 lopussa suojausaste oli noin 65,8 prosenttia ja se oli tilapäisesti/teknisesti yli valtuuston asettaman ylärajan, sillä noin 7 % korollisesta velasta oli vuodenvaihteessa kiinteäkorkoisina ja lyhytaikaisina kuntatodistuksina. Käytännössä suojausaste oli noin 59 % eli runsaat puolet korkomenoista on yli 12 kk:n horisontilla kiinteitä.

Rahoituksen periaatteiden mukaisesti suojauslaskennassa otetaan huomioon taloussuunnitelmakauden arvioitu velkamäärän kasvu. Siksi kaupunki on solminut myös tulevaisuudessa alkavia koronvaihtosopimuksia. Korkoriskiä voidaan hallita kaupunginvaltuuston hyväksymien periaatteiden mukaisin sopimuksin.

Korkojohdannaissopimusten kesto (maturiteetti) oli osittain keskimääräisiä lainamaturiteetteja pidempi, koska kaupungin korollisen velan määrän arvioidaan kasvavan tulevina vuosina ja kaikki erääntyvät lainat jälleenerahoitetaan. Huomattava osa velasta, on konsernitilivelan muodossa ja se erääntyy teoriassa joka päivä, vaikka käytännössä se onkin pitkäaikaista velkaa. Vuoden 2023 toteuman perusteella taloussuunnitelmakauden (2024–2027) päätteeksi kaupungilla arvioidaan olevan korollista tasevelkaa noin 1 344 milj. euroa.

Sopimukset: Vuoden 2023 lopussa kaupungilla oli solmittuna erilaisia korkojohdannaissopimuksia pääomaltaan 744,9 miljoonaa euron verran. Sopimuksista 484,9 miljoonaa euroa oli voimassa vuoden 2023 lopussa ja 260 miljoonan euron suuruiset sopimukset astuvat joko varmasti tai ehdollisesti voimaan tulevaisuudessa. Ilman tulevaisuudessa voimaan astuvia koronvaihtosopimuksia suojausaste laskisi lähivuosina selvästi, kun taloussuunnitelmakauden mukainen velan kasvu huomioidaan.

Korkovirtariskin pienentäminen suojausastetta nostamalla tarkoittaa korkohintariskin kasvamista. Tällä tarkoitetaan riskiä johdannaissopimusten nykyarvon muutoksesta, kun korkotaso sopimuksen tekohetken jälkeen muuttuu. Muutos voi olla positiivinen tai negatiivinen sen mukaan nousevatko vai laskevatko korot. Koska sopimukset on tehty suojaavassa tarkoituksessa, eikä niitä ole tarkoitus purkaa kesken sopimuskauden, kaupunki ei saa tai maksa tällaista arvonmuutossummaa. Tyypillisesti sopimusten perusteella maksetaan ennalta sovittua kiinteätä korkoa ja vastaanotetaan 3 tai 6 kk:n euribor-korkoa.

Vuoden 2023 ottolainauksen kehityksestä on raportoitu kuukausittain pormestarille, konsernijohtajalle ja sisäiselle tarkastukselle. Kaupunginhallitukselle tietoja on annettu talousraporttien, välitilinpäätöksen ja tilinpäätöksen yhteydessä sekä tällä kerran vuodessa laadittavalla laajemmalla raportilla.